

ובהכרח, שהפסוק "ואם היו תהיה לאיש" אמור לגבי ארוסה.

אך עדיין מקשה הגמרא:

ואימא, תרוויהו בנשואה [ואולי נאמר ששני הפסוקים אמורים לגבי אשה נשואה], ואין לנו מקור מהפסוק שארוס יכול להפר נדרי ארוסתו?

וכי תימא, שמא תאמר, תרי קראי בנשואה — למה לי? מדוע יש צורך בשני פסוקים לנשואה.

יש לומר, שהפסוק "ואם בית אשה נדרה", נכתב **למימר, שאין הבעל מיפר בנדרים קודמין**, שנדרה אשתו קודם הנישואין.

וכמשמעות הפסוק, שדוקא אם בבית אישה נדרה יכול בעלה להפר אותם. אבל נדרים שנדרה קודם הנישואין אינו יכול להפר.

וחוזרת הקושיא, מכיון שאפשר לומר ששני הפסוקים אמורים לגבי נשואה, ואין בהם פסוק מיותר, מנין לנו שאף הארוס מפר נדרי ארוסתו?

ב-10 ומתצינן: אין לומר שהפסוק "ואם בית אשה נדרה", בא לומר שאין הבעל מיפר

בנדרים קודמים, כי דבר זה, אין צורך ללמדו מייתור הפסוק.

וכי לאו, ממילא שמעת מינה:

הלא ממשמעות הפסוק ואם "בית אישה" נדרה, יש ללמוד שזכות הבעל להפר אינו אלא בנדרים שנדרה בהיותה בביתו. ונמצא שפסוק זה מלמד שהבעל מפר נדרי אשתו מהנישואין, וגם משמע ממנו שאין הבעל מפר את נדרי אשתו שלפני הנישואין.

ואם כן, בהכרח, שהפסוק השני "ואם היו תהיה לאיש", אמור לגבי ארוסה.

ואיבעית אימא, עוד אפשר לתרץ, שהפסוק "ואם היו תהיה לאיש", בהכרח אינו יכול להיות אמור בנשואה אלא בארוסה דוקא. משום דלשון "הויה" — **קידושין משמע**, ולא נישואין.⁽⁵⁾

אך עדיין יש להקשות:

מנין שצריכים האב והבעל להפר יחד את הנדר?

אימא, אב לחודיה מיפר, ואין האב זקוק לצירוף הפרת הארוס. אלא רק הארוס זקוק להפרת האב.⁽⁶⁾

ומועילה. ועיין בחידושי הגרש"ש.

5. כי אם הפסוק היה אמור בנשואה, היה צריך להיות כתוב לשון לקיחה או נישואין ולא לשון הויה. פירוש הרא"ש

6. זהו לפי פירוש הר"ן, שסברת הגמרא היא שהפרת האב היא העיקר, משום שלא יצאה מרשותו, ואילו הפרת הארוס אינה אלא בצירוף

כלל, ואם כן, אפשר לצרף את ההפרות? ומתרץ הר"ן, אע"פ שעקירת הקיום על ידי החכם מחשיבה את הקיום כמי שלא היה אף פעם, בכל זאת, בשעה שהפר הראשון, היתה זו הפרה קלושה, ואינה נחשבת הפרה כלל כיון שלא היתה ראויה להצטרף עקב קיומו של השני. ולכן, גם שמתברר מלמפרע על ידי העקירה שלא היה כאן קיום, אין הפרה זו חוזרת

ומתרצת הגמרא: **אם כן**, שהאב יכול להפר לבדו את נדרי בתו הנערה המאורסת לאיש, זה שאמר הכתוב שהאב יכול להפר את בתו הפנויה, דכתיב "ואסרה איפר בית אביה — והניא אביה אותה" — למה לי?

הרי לדבריך, אין צורך לכתוב דין הפרת אב בבתו הפנויה!

כי **השתא, יש לומר** אם בבתו ארוסה, במקום שיש **ארום**, שהיא שייכת אליו במקצת, והארום יכול להפר לה נידוד עם האב, **מיפר האב לחודיה** —

שלא במקום ארום, דהיינו, בפנויה, **מיבעיא** למימר שיכול האב להפר?

ומכך שכתבה התורה פסוק מיוחד שהאב מיפר את נדרי בתו הפנויה, מוכח שיש חילוק בין זכות האב בבתו בעודה פנויה, מזכותו בבתו ארוסה.

והחילוק הוא: בעודה פנויה הוא יכול להפר לבד, ואילו כאשר היא מאורסת, הוא צריך להצטרף עם הארום.

אך עתה מקשה הגמרא, לצד השני, מהיכן נלמד שאין הארום מיפר בלא הפרת האב? —

אימא, אמור, שאמנם **אב ליבעי ארום** [אב צריך את צירוף הפרת הארום אל הפרתו, ובלא הפרת הארום לא תועיל הפרת האב]. אך **ארום** — לחודיה **מיפר**, לבדו, אף בלא הפרת האב!?

וכי תימא, שמא תאמר לתרץ, שאין אפשרות לומר כך, כי אם כך —

זכות **האב** להפר את נדרי בתו הארוסה **דכתב רחמנא** — למה לי? והרי אם הארום יכול להפר בלא האב, ואין האב יכול להפר בלי הארום, מה נפקא מינה בכך שיכול האב להפר? הלא תמיד יצטרך האב לצירוף הפרת הארום, ואחרי שהארום יפר, שוב אין צורך בהפרת האב!?

אין לדחות כך, היות ויש לומר, כי **מיבעי ליה**, יש צורך לכתוב להשמיענו את זכות האב בנדרי בתו הארוסה, ללמדנו, **דאי הקימ** — **הקימ**!

שאם קיים האב את נדר בתו, יהא הנדר מקיים, ושוב לא יוכל הארום להפר אותו.

ומלמדנו הכתוב הזה, כי אף על פי שאין האב יכול להפר את הנדר לבדו, מכל מקום, כיון שיש לו זכות הפרה עם הארום, הוא יכול לקיים את הנדר לבד.

הבאה.

והרא"ש מפרש שקושית הגמרא היא: נאמר שאין צורך בשותפות כלל, וכל אחד יכול להפר לבד.

ויש להקשות הן לפי פירוש הר"ן והן לפי פירוש הרא"ש, אם כן, למה צריך פסוק שלאחר מיתת הבעל יכול האב להפר לבד את הנדריים? הרי בלאו הכי גם בחיי הבעל מיפר האב לבד?

הפרת האב (ונפקא מינה שמועיל קיומו). ולאחר דחיית הגמרא, הופכת הגמרא את הסברא, ושואלת, שנאמר כי הפרת הארום היא העיקר, ואילו הפרת האב אינה אלא בצירוף עם הפרת הארום.

ולפי דברי הר"ן קשה, מדוע אין הגמרא מסבירה שהנפקא מינה בהפרת הארום היא לענין הקיום, כמו שהגמרא מפרשת את הקושיא

להפר לבדו, ואילו כאשר היא רק מאורסת צריך הבעל להצטרף עם האב.

ודוחה הגמרא את התירוץ:

אימא, אמור, שהפסוק **"אם בית אישה נדרה"**, נכתב כדי לומר שאין הבעל מיפר בנדרים קודמין, שנדרה קודם הנישואים, וכמשמעות הפסוק ואם "בית אישה" נדרה, דהיינו דוקא בהיותה בבית בעלה.

וכיון שפסוק זה אינו מיותר, שוב אין הוכחה לומר שיש חילוק בין ארוסה לנשואה.

ואם כן, אפשר לומר, כשם שלאחר הנישואין מיפר הבעל לבד ללא שותפות, כך גם הארוס מיפר נדרי ארוסתו ללא שותפות האב?!

אך דוחה הגמרא את הדחיה:

ומיניה, אדרבה, מכך שמצינו בבעל שאינו יכול להפר נדרים קודמים, יש ללמוד שארוס מיפר דוקא בשותפות האב.

שהרי בפרשת הארוס כתוב "ונדריה עליה", ומשמע מזה שארוס מיפר בקודמין.

ולא יתכן לומר שכוח הארוס עדיף מכוח הבעל, שאינו מיפר בקודמים!

אלא לאו, מוכח מכאן, שעדיפות הארוס על הבעל היא משום שותפותיה דאב.

ואם כן, חוזרת הקושיא: מניין לומדים שאף הארוס אינו יכול להפר לבדו, בלא שיפר גם האב.

ומשנינן: יש לנו ללמוד זאת, מכך שהוצרך הכתוב לומר "אם בית אשה נדרה" כדי לבאר שבעלה של אשה נשואה מפר לבדו, ללא האב.

כי אם כן, אם תאמר שגם הארוס יכול להפר לבדו, תיקשי —

הפסוק "ואם בית אישה נדרה" [האמור באשה נשואה] — **למאי כתב** רחמנא?! הלא פסוק זה, האמור לגבי נשואה, מיותר הוא, כיון שאפשר ללמוד זאת מקל וחומר מארוס —

ומה במקום אב, שהיא מאורסת, והיא שייכת במקצת לאביה, והאב עדיין יכול להפר לה, בכל זאת מיפר ארוס לחודיה.

שלא במקום אב, בנשואה, שיצאה מרשות האב לגמרי, מיבעיא למימר שיכול הבעל להפר לבדו?! והרי לא גרע כוחו לאחר הנישואין?

וכיון שכתבה התורה פסוק מיוחד להשמעינו שהבעל מיפר נדרי אשתו הנשואה, מוכח שיש חילוק בין זכות הבעל בהפרת נדרי ארוסתו ובין זכותו בהפרת נדרי אשתו, לאחר הנישואין.

והחילוק הוא: לאחר הנישואין יכול הבעל

האב להפר רק נדרי עיניו נפש או נדרים שבינו לבינה. ולפי זה אפשר לומר שלאחר מיתת הבעל יכול האב להפר את כל הנדרים שבתו נודרת. וזהו מה שהתחדש בפסוק, שבחיי הבעל אינו

ואפשר להסביר דברי הגמרא, לפי דעת הרמב"ם שסובר שאב יכול להפר את כל הנדרים שבתו נודרת. וכתב המאירי ששיטת הרמב"ם היא רק בבתו פנויה אבל בנערה המאורסה יכול

שכוחו של הארוס הוא בשותפות עם האב, לכן יכול להפר נדרים שנדרה קודם האירוסין, בהיותה ברשות האב.

ומוכח מזה, שנערה המאורסה, אין הארוס יכול להפר נדרים אלא בצירוף הפרת האב, וכן האב אינו יכול להפר נדרים אלא בצירוף הפרת הארוס.

פסוק א **דבי רבי ישמעאל תנא:** המקור לדין של נערה המאורסה הוא **מהפסוק "בין איש לאשתו, בין אב לבתו.** בנעוריה בית אביה".

ומשמעות הפסוק הוא, שמדובר בנערה המאורסה. ומכך שנסמך בפסוק אב לבעל, יש ללמוד —

מכאן, לנערה המאורסה, שאביה ובעלה מפירין נדרים.

ומקשינן: **ולתנא דבי רבי ישמעאל,** הפסוק **"ואם היו תהיה לאיש" — מאי עביד ליה?**

והרי רבי ישמעאל לומד את דין הארוסה מ"בין איש לאשתו". ואם כן, מיותר הפסוק **"ואם היו תהיה לאיש"!**

ומתריצין: רבי ישמעאל **מוקים ליה,** מעמיד את הפסוק **"ואם היו תהיה לאיש" — לאידך דרבא** [לדרשא אחרת שדורש רבא], לקמן דף ע א, שאם מת הארוס, יכול האב להפר לבד את נדריה.

ומקשינן: ולדעת **רבא לעיל,** שלומד דין נערה המאורסה מקרא **"ואם היו תהיה**

לאיש", אם כן, **האי קרא "בין איש לאשתו", דתני דבי רבי ישמעאל ללמוד ממנו דין נערה המאורסה — מאי עביד ליה?**

הרי פסוק זה מיותר, כי דין נערה המאורסה נלמד כבר מ"ואם היו תהיה לאיש"?!

ומשינינן: **מיבעי ליה** [פסוק זה נצרך לפי רבא] **לומר, שהבעל מופר גם נדרים שבינו לבינה.** ולא רק נדרי עינוי נפש.

כי נדרי נפש נכתבו בפירוש בפסוק, ולכן הכתוב **"בין איש לאשתו"** בא ללמד על הפרת נדרים שבינו לבינה.

איבעיא להו —

מסתפקת הגמרא בהגדרת השותפות של אב והבעל בהפרת נדרים של נערה מאורסה:

האם ההגדרה היא, כיון שנדר של נערה המאורסה יכול להיות מופר על ידי שני שותפים, האב והבעל, הרי זה כאילו הנדר נחלק מתחילתו לשני חלקים, וכל אחד מהם מפר את חלקו.

ולכן, כאשר הפר רק הארוס את חלקו, ⁽⁷⁾ והאב לא הפר, הרי זה כאילו **הבעל מינו גיזו** [חותך] את הנדר, וחצי הנדר שבחלקו של הבעל בטל לגמרי, ואילו חציו השני, שבחלקו של האב, נשאר חזק כבתחילה.

או שאין הנדר נחשב כחלוק לשניים, אלא כולו הוא נדר אחד, אלא שהפרת אחד מהשותפים, פועלת בנדר **שמקליש קליש**

מיפר אלא את אותם נדרים שיכול הבעל להפר, ולאחר מיתת הבעל יכול להפר את כל הנדרים.

[שער המלך]

7. אין הבדל בספק זה בין אם הפר האב בלבד או הפר הארוס בלבד, והגמרא נקטה את הספק באחד משני האופנים. [ראשונים]